

ПРОГРАМА
ЗА
ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО ОТПАДАНЕ
ОТ УЧИЛИЩЕ

Учебна 2018 – 2019 година

Настоящата програма е приета на заседание на педагогическия съвет с протокол №13/07.09.2018 г. и е утвърдена със Заповед на директора № 1014/10.09.2018 г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата за превенция на ранното напускане на училище в СУ "Христо Ботев", с. Горна Малина е разработена в съответствие с рамкови европейски и национални документи и определените приоритети за развитие в сферата на средното образование.

Програмата конкретизира ключовите мерки в политиките за превенция, интервенция и компенсиране на отпадането и преждевременното напускане на училище на Стратегията за намаляване дела на преждеременно напусналите образователната система (2013–2020),

приета от Министерския съвет с Протокол № 44 от 30.10.2013 год.

С дейностите си програмата е ориентирана към реализиране на политики и мерки за постигане на стратегическата цел и оперативните цели на Стратегията, както и с целите на Програмата, разработена от РУО София-регион и определените приоритети на национално ниво.

Програмата е разработена на основата на проект на Министерството на образованието и науката на двугодишен План за изпълнение на Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система.

Програмата представя:

- определяне на рисковите групи ученици, застрашен от отпадане в СУ "Христо Ботев", с. Горна Малина и прилагане на мерки, свързани с превенцията, работещи по отношение на справянето с риска от отпадане от училище;
- дефиниране на дейности, насочени към идентифицираните рискови групи от ученици, предлагащи промяна в нагласите с цел повишаване мотивацията на учениците за учене, чрез предлагане на качествено образование - използване на интерактивни методи на преподаване, повишаване квалификацията на учителите, превръщане на училището в желана територия - подобряване на МТБ, включване на учениците в извънкласни форми, проекти и целодневна организация на учебния процес, приоритети, дефинирани в Стратегията за развитие на училището, Годишен план на училището и Плана за квалификация на педагогическите кадри;
- обмен на добри и работещи практики между заинтересованите страни;
- усъвършенстване на системата за събиране на постоянна и надеждна информация за движението на децата и учениците.

I. ВИЗИЯ НА УЧИЛИЩЕТО ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ

1. Визия:

Осигуряване на ефективна, качествена и достъпна подкрепа за деца и ученици, застрашени от ранно напускане от училище, и пълноценната им личностна реализация в училищния живот.

Програмата се основава на стратегическите цели на СУ „ Христо Ботев“ Горна Малина :

- Поддържане на високо качество и ефективност на учебно-възпитателния процес, в съответствие с изискванията на ДООИ и стратегията на МОМН за развитие на образованието в Република България за отваряне на европейското образование към света. Сформиране потребности, интереси и нагласи за учене, обучение и самоусъвършенстване през целия живот.
- Развитие на интелектуалните възможности и комуникативните способности на личността, нейната индивидуалност и самостоятелност. Осигуряване на всеки ученик на висока степен на функционална грамотност включително и в областта на ИТ и чуждоезикова комуникативна компетентност.
- Изграждане на естетически усет към заобикалящата среда.

- Развиване и поддържане на физическа работоспособност и подготовка за активен и здравословен начин на живот.
- Модернизирание на материалната база.

2.Целева група

Ученици от I до XII клас, които са застрашени от отпадане по различни причини – за които съществува обективен риск от социално изключване и липсват форми за социална подкрепа.

В по-общ смисъл целевата група включва всички ученици от училището като смисъл на превенция.

II.ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА РИСКОВИ ФАКТОРИ ЗА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕТО

1.Причини за направения голям брой неизвинени отсъствия през миналите учебни години и липсата на мотивация за учене у учениците.

- Ниска мотивация за учене
- Неграмотност на родителите
- Занижен контрол от страна на родителите
- Липса на училищна готовност
- Миграция на родителите
- Относително лесно набавяне на медицински документ
- Закъснения за часове, бягство от часове, непредставени документи за отсъствия
- Натрупани пропуски в знанията, страх от провал

2.Анализ на влиянието на фактори, водещи до непостъпване на ученици в първи клас и/или ранно напускане от училище.

2.1.Социално-икономически причини

- Лошото качество на живота на определени социални слоеве поставя сериозни препятствия пред образованието на децата и младежите. Ниските доходи, пониженият жизнен стандарт и бедността поставят много деца в затруднени условия, водещи до повишен риск от отпадане от училище. Налице са родителска незаинтересованост, отрицателно въздействие на домашната среда, функционална неграмотност или ниско образование на родителите, което поставя пропаст между социалната среда и училището.
- От друга страна, детето, което не посещава училище, е ценно и като трудов ресурс и често подпомага формирането на семейния бюджет, участва в домакинската работа или помага на своето семейство чрез грижа за някои от своите братя, сестри, по-възрастен човек или в домашното стопанство.

- Миграция и емиграция на родителите.

2.2.Образователните причини за отпадане от училище са свързани както с училищната среда така и с организацията на учебния процес.

- Затрудненията при усвояване на учебния материал; слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него нежелание да се посещава училище, наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители. Липса на мотивация за учене. Натрупани пропуски в знанията, страх от провал.
- От голяма важност за децата и техните родители е възможността в училище децата да усвоят практически определена професия/занаят.

Съществуват и някои обективни страни на училищната среда, които влияят върху риска за отпадане надетето от училище и върху броя на прекараните от него години в училище – наличие и ефективност на предучилищната подготовка, качество и сложност на учебното съдържание, квалификация на учителите, проблемите на обучението в големи и/или непълни паралелки.

2.3. Етнокултурната среда - Три четвърти от родителите на застрашените от отпадане деца се самоопределят като роми или цигани. Етнокултурни причини за ранното отпадане - по-ранното стъпване в брак, по-ниска ценност на образованието, не добро владееене на български език, затрудняващо усвояването на изучавания материал и комуникацията в училище.

2.4. Здравословни причини - Деца със здравословни проблеми и/или специални образователни потребности.

III. РАЗРАБОТВАНЕ НА МЕХАНИЗЪМ ЗА ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА УЧЕНИЦИТЕ В РИСК ОТ ОТПАДАНЕ

1.Обхват на децата и учениците в задължителна училищна възраст

1.1 Координация и общи действия на училищния екип, социалните служби и местната власт/служебни преписки и кореспонденция/

- община – списък на подлежащите на задължително обучение
- ЕСГРАОН
- данни от детски градини
- данни от лични лекари

1.2 Стриктно спазване на мерките за недопускане на фиктивно записани ученици

1.3.Стриктно водене и контрол на задължителната учебна документация:

- Книга на подлежащите на задължително обучение ученици
- Главна книга на учениците до VIII клас
- Лични картони на учениците
- Дневник на класа

2. Анкетно проучване за идентифициране на рискови фактори за преждевременно напускане на ученици от училище

- анкета с педагогическия персонал
- анализ на анкетата, актуализиране на Стратегията на училището

3. Изготвяне и постоянно актуализиране на регистър на учениците , идентифицирани като ученици в риск

3.1 Изготвяне и актуализиране на индивидуални диагностични карти за оценка на ученик в риск

- индивидуална карта за оценка на ученик или дете в риск от отпадане от училище

3.2 Регистър за УКС за противодействие на училищния тормоз -протоколи;

- индивидуални работна програма и препоръки за застрашените от отпадане деца.

3.3.Поддържане на база данни и досие, индивидуален план и доклади за резултатите от предприетите действия за всяко дете, застрашено от отпадане. Картотекиране на учениците в риск от ранно напускане:

- индивидуален електронен профил на ученика в риск от отпадане;
- индивидуална диагностична карта за деца в риск/актуализирана през цялата учебна година;
- индивидуален план за работа с детето/ученика в риск;
- доклади за резултатите от предприетите действия.

4. Контрол на редовното и точно отразяване/нанасяне на отсъствията на учениците в училищната документация

- Контролна карта за отчет по редовността на водене и отчитане на отсъствията в училище
- Текущи проверки на училищната документация, свързана с отразяването на отсъствията на учениците и наложените наказания-бележници, дневници,медицински бележки,молби на родители за отсъствия от училище

5. Формиране на работни групи за работа с педагогически съветник и педагогически наставник

- план на педагогическия съветник/индивидуални програми /психолого-педагогическа характеристика
- план на педагогическия наставник/ индивидуални програми

6. Ранно идентифициране на деца в риск чрез периодично проучване и оценка на потребностите и интересите на учениците:

- интервю с учениците;
- анкета/агресия/ - електронен ;
- индивидуални срещи и анкети с родителите;

7. Учебни програми и регистър на учениците в индивидуална и самостоятелна форма на обучение

8. Разработване, участие и партньорство в проекти и национални програми- обхват на децата и учениците в риск от отпадане.

- Национална програма „На училище без отсъствия“
- партньорство с фондация „ Заедно в час“
- Участие в оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ (ОП НОИР) , проект „Училище за успех –модел на образователна интеграция, основан на силните страни”

9. Координация и общи действия на училищния екип, социалните служби и местната власт/служебни преписки и кореспонденция/

- Активна работа по Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст
- Ежемесечно изпращане на уведомителни писма до дирекция „Социално подпомагане” за учениците, допуснали повече от 5 неизвинени отсъствия/обратна връзка с дирекция „Социално подпомагане” за реално спиране на помощи на основание чл. 17, ал.7 от ЗСПД
- Връзка с ЦОП – гр. Елин Пелин за оказване психопедагогическа подкрепа на деца, застрашени от отпадане и техните родители
- Уведомителни писма до кмета на общината относно отпадането на децата и учениците от училище,
- Уведомителни писма до РУП – Елин Пелин и отдел „Закрила на детето” към Дирекция Социално подпомагане” – за оказване на съдействие относно задържането на децата и учениците в училище.

10. Алтернативни форми за ограмотяване на лица, които не са постъпвали в училище или отпаднали.

- Самостоятелна форма на обучение
- Индивидуална форма на обучение

IV. ФОРМИ И МЕТОДИ ЗА РАБОТА С ДЕЦА, ЗАСТРАШЕНИ ОТ НЕПОСТЪПВАНЕ ИЛИ РАННО НАПУСКАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ:

- оценка на риска от отпадане от училище;
- създаване на адекватна организация за избягване на свободни часове за учениците;
- повишаване квалификацията на учителите за работа в мултикултурна среда обвързана с резултатите и постиженията на учениците;
- включване в плана на училищния ученически парламент дейности за създаване на подкрепяща среда
- педагогическа подкрепа за попълване на образователни дефицити - индивидуална и групова;
- целодневна организация на учебния процес;
- консултиране на децата за разрешаване емоционални, комуникативни, адаптационни, обучителни и други затруднения.
- професионално ориентиране и консултиране;
- програми за придружаване на детето - комплекс от дейности, които са неформални, извънучилищни и извънкласни занимания. Работи се преди всичко за мотивацията и желанието на детето да учи;
- насочване и посредничество за включване в различни спортни, културни и образователни дейности, които помагат на детето да осмисли свободното си време, да се справи със затрудненията в ученето, да участва активно в различни форми на социален живот, да натрупа нов позитивен социален опит;
- работа с родители на деца в риск от отпадане от училище;

- извънкласни занимания и дейности за децата - спортни занимания, ателиета, клубове по интереси и др., които помагат на детето да осмисли свободното си време, да се справи със затрудненията в ученето, да участва активно в различни форми на социален живот, да натрупа нов позитивен социален опит;
- изграждане на мрежа за работа с педагогически съветник;
- превантивни обучителни и занимателни дейности и ангажиране на учителите с тяхното изпълнение;
- съдействие за получаване на образование; професионална ориентирание и подготовка – насочване към различни професионални курсове; развиване на творческите способности на децата; информиране на децата за техните права и застъпничество;
- индивидуална педагогическа работа с детето;
- социално-психологическа работа с детето и семейството, свързана с причините за отпадане на детето от образователната система;
- подкрепа на деца със специални образователни потребности; включване в клубни и групови дейности;
- провеждане на информационни срещи и обучения за ученици, родители и учители по теми, свързани с: развитие на социални умения; ефективни модели за комуникация във връзката родител – дете; справяне с трудно поведение; сексуално възпитание и образование и др.

У.ПЛАН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Мерки за реализиране на политиките	Отговорник	Срок за изпълнение	Индикатори
I.МЕРКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕТО			
1.1.Осигуряване на позитивна образователна среда - училищен климат, атмосфера на взаимоотношения, управление			
1.1.1.Разработване и изпълнение на политики в училището			
1.1.1.1.Разработване и реализиране на мерки за проследяване на преместването и отсъствията на учениците/ежемесечни справки, писма/	Директор ЗАС	2018/2019	Бр.отсъствия Бр.преместени ученици
1.1.1.2.Инициране на информационна кампания за намаляване на риска от преждевременно напускане на училище чрез изработване на табла и брошури	Главен учител	2018/2019	Брой табла Брой брошури
1.1.1.3. Повишаване интереса на учениците към	Начални учители Класни	2018/2019	Брой проведени кампании

работата в екип чрез участие в училищни кампании. Отбелязване на: Световния ден на водата, Денят на Земята, Състезания, Ден на самоуправлението, Ден против насилието и др.	ръководители прогимназиална степен		Брой участвали деца
1.1.1.4.Планиране и осъществяване на контрол за редовно вписване на отсъствията на учениците в ЗУД и подаване на данните към Регистъра за движение на учениците	Директор ЗАС	2018/2019	Брой извършени проверки
1.1.1.5.Планиране и осъществяване на контрол върху спазването на задълженията на класните ръководители -анализ и оценяване на рисковите фактори за отпадане на ученици – ученици със слаб успех, лоша дисциплина, отсъствия, набелязани мерки от кл.р-ли	Директор	2018/2019	Брой извършени проверки Брой проверени обекти
1.1.1.6.Изготвяне на регистър на ученици, застрашени от отпадане и мерки за работа с тях: -изготвяне на списък -изготвяне на карта за всеки ученик	Класни ръководители	2018/2019	Изготвен 1 бр. регистър Бр. карти
1.1.1.7.Работа по Национални програми и проекти като мярка за осигуряване на качествено образование и превенция на отпадащите ученици	Директор Главен учител	2018/2019	Брой НП Брой проекти
1.1.1.8.Повишаване на Броя на учениците, обхванати в целодневната организация на учебния ден.	Класни ръководители	2018/2019	Брой обхванати ученици към момента
1.1.1.9.Организиране на извънкласни и извънучилищни дейности -	Ръководителите на групите	2018/2019	Брой обхванати ученици

групи по спорт, вокални групи, литературно студио, групи по народни танци			
1.2 Повишаване на качеството на образованието като предпоставка за развитие на личността на всяко дете и ученик и предотвратяване на преждевременното напускане на училище			
1.2.1.Квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от преждеременно напускане на училище „Развитие на толерантността”	Директор Главен учител	2018/2019	Брой обучени учители
1.2.2.По-голяма атрактивност на преподавания материал чрез електронни уроци, интерактивни методи, онагледяване, практическа насоченост	Учителите	2018/2019	Бр.извършени проверки Брой проведени открити уроци
1.2.3.Планиране и реализиране на обучение, ориентирано към потребностите на всеки ученик - личносно ориентиран подход	Учителите	2018/2019	Брой проверки
1.2.4.Анализиране на резултатите от обучението по отделните учебни предмети спрямо очакваните резултати	Учителите	2018/2019	Резултати от обучението
1.2.5.Анализ на движението на учениците и причини за напускането им	Директор	2018/2019	Брой напуснали ученици
1.3.Достъп до качествено образование за деца и ученици със СОП			
1.3.1.Подобряване възможностите за обучение на деца със СОП -осигуряване на допълнителна подкрепа -прилагане на единна методика за оценяване	Директор Учителите работещи с деца със СОП Ресурсните учители	2018/2019	Брой разработени ИОП
II.ПОЛИТИКИ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НАУЧИЛИЩЕ			
2.1.Повишаване участието и ангажираността на родителите и обществеността			

2.1.1. Включване на родителската общност повишаване на активността ѝ и сътрудничество с уч. ръководство	Директор Главен учител	2018/2019	Брой инициативи
2.1.2. Разчупване стереотипа на провеждане на родителски срещи	Директор Класни ръководители	2018/2019	Брой срещи
2.1.3. Сътрудничество с различни организации - МКБППМН, Дирекция „Социално подпомагане”, отдел „Закрила на детето”, ЦОП	Директор Главен учител	2018/2019	Брой срещи
2.2. Утвърждаване на индивидуално и групово наставничество			
2.2.1. Планиране на дейности в плана на класния ръководител, насочени към идентифициране на ученици в риск и индивидуалното им консултиране	Класни ръководители	2018/2019	Брой проведени срещи
2.2.2. Инициативи за подпомагане на ученици в риск от техни съученици	Класни ръководители	2018/2019	Брой инициативи
III. ПОЛИТИКИ ЗА КОМПЕНСИРАНЕ НА ЕФЕКТА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ			
3.1. Отчет на дейностите и мерките по програмата	Директор	м. II. 2019 м. VI. 2019	Брой отчети